СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

РІК LI. Ч. 246. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 18. грудня 1943. No. 246. Jersey City, N. J., Saturday, December 18, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016
THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

WASHINGTON D. C.

Президент Рузвелт вернув на рідну землю

ВАШИНГТОН. — Після 33 днів відсутности президент Рузвелт вернувся до Злучених Держав. Він виїхав з Вашингтону 11. листопаду, відбув у Каїро в Єгипті конференцію з британійським премієром Чорчилем і китайським президентом Чіянг-Кай-шеком в днях 22. — 26. листопаду, опісля брав участь у конференції в Тегерані в Персії в днях від 28. листопаду до 1. грудня 1943, з Чорчилем та советським маршалом Сталіном; потім відбув конференцію з турецьким президентом Ісметом Інону в Каїро, 4. — 6. грудня. Перелетівши понад побережжя Північної Африки, де німецький маршал Ромель цофався перед британійсько-американськими військами, Рузвелт відвідав ще острови Мальту й Сицилію, та відбув різні військові конференції в справі наїзду на Европу. Вернувши до Злучених Держав застав тут заповіджений залізничий страйк і спір конгресу проти субсидій та нового податкового закону.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАЧАЛИ ІНВАЗІЮ НОВОЇ БРИТАНІЇ

З головної аліянтської кватири на Новій Ґвінеї подано в пятницю комунікат, що шеста американська армія під ґенералом МекАртуром зробила в середу ранком наїзд на острова Нової Британії, занятої японцями посілости Великої Британії, що лежить на дорозі до Филипин. Інвазію почато наступом на півостров Араве, на південно-західному кінці Нової Британії.

Перший напад удався й американські війська осіли вже на острові. Японці були заскочені сильною операцією з воєнного корабля й бомбардуванням з повітря.

ДВА ЗАЛІЗНИЧІ ПОТЯГИ РОЗБИТІ; ПІВТОРИ СОТНІ ЖЕРТВ.

ЛОМБЕРТОН (Норт Каролайна). — В сусідстві цієї місцевости розбився залізничий потяг Тамаямі Вест Ковст Чемпіон, який їхав з півночи на південь до Флориди. У місці катастрофи були поломані рейки, і це було причиною нещастя в четвер 16. грудня вчасним ранком. Серед крику ранених надіхав другий потяг, що віз вояків на свята з півдня на північ і наїхав на розбиті вози першого. Досі нарахували 70 трупів, понад 50 потовчених.

ЖЕРТВИ НЕ ПОВИННІ ВБИВАТИ ВІРИ В САМОСТІЙНІСТЬ.

В арґентинськім „Переломі" пише В. Самітний „на українсько - польські теми" і кінчить ось так:

„Трівкість Польської Держави без Самостійної України поруч — є досить проблематична. Таким лише чином можна зясувати повстання польського уряду в Москві. Лише зневіра у власну національну силу, у власних провідників, і страх за майбутнє могли штовхнути ґрупу поляків у Московщині на пристосовання, вкладаючи добровільно свої шиї до московського ярма.

„Мільонові жертви не можуть вбити волі українського народу до самостійного життя. Заяви українських чинників за кордоном для захисту українського національного імени не є бідканням на злу долю, чи на нерозуміння чужинцями українських змагань, як це дехто зясовує, а попередженням на будуччину тим, що мають до страчення значно більше, бо Україна не може бути постійним забором, де мають розбиватися і завбирати по черзі татарська, комуністична й інші навали. Вона також хоче і має право заняти відповідне місце в вільній родині щасливого людства. Час той не далекий!"

НАЦИСТИ ЗАКЛАДАЮТЬ В ШВЕЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНІ БЮРА.

(ОНА). — Закордонні кореспонденти відкрили в Стокгольмі кілька пресових й інформаційних бюр, яких цілею є ширити націстівську пропаґанду і вибілювати заграницею німецьких та мадярських злочинців. В тих бюрах крутяться переважно не-німці, а їх сателіти, себто мадяри, словаки, румуни, хорвати й інші словяне, що в меншій чи більшій мірі співпрацюють з націстами. Використовуючи шведську невтральність, вони зносяться з знакомими в Англії й Америці журналістами і передають їм інформації, в яких вибілюють своїх однодумців від виповнених ними звірств.

Найбільшу активність виявило дотепер мадярське інформаційне і пресове бюро. Воно випускає бюлетини, в яких старається оправдати пануючу в Мадярщині націстівську кліку, що нібито вона не має за собою ніякої змази та що Мадярщина, вступаючи до війни по стороні Осі, тільки бажала відібрати в сусідів свою землю, втрачену в першій світовій війні.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОЛЯКИ З ПОЛЬСЬКИМ УРЯДОМ.

Рада Полонії заявила в Шікаґо через свого президента перебуваючому в Америці Яна Кваніському, заступникови премієра польського уряду, що ціла „Американська Польща" має довіря до польського уряду, та що він може завжди рахувати на її попертя. Кваніські обороняє приналежність „східних кресів" до Польщі.

Теж доносять, що польські орґанізації та громади в Америці засипують департамент стейту і президента Рузвелта резолюціями в справі ратування старих границь Польщі.

КОМУ В НІМЕЧЧИНІ НАЙГІРШЕ?

Воєнний біженець, що перебував в Німеччині три роки, прибувши до Швайцарії тепер розповідає про те, що діється в Німеччині. Згідно з тим, що передає за ним ОНА, то „німці ще мають велику силу", не зважаючи на величезні воєнні втрати, як і ті, що їх поносять через бомбардовання Аліянтів. Перебуваючи в каторжних таборах, біженець розповідає, що націсти дуже пильнують чужинецьких робітників, щоби не сходились і не змовлялись, а рівночасно витискають з них останню силу. Та з усіх чужоземних робітників, каже очевидець, таки найгірше живеться українцям, москалям і білорусам, яких має бути в Німеччині біля трьох мільонів. Але з ними, кажеться далі, мають німці теж і найбільше клопоту та найбільше їх бояться.

МІГ БИ, АЛЕ НЕ ЗРОБИВ І НЕ ЗРОБИТЬ!

В часописі „Курієр Польскі", що виходить в Буенос Айрес, пише поляк Іпогорскі - Ленкевіч, що польський уряд міг би поставити в міжнародній площині справу української незалежности, очевидно роблячи це в своїм власнім інтересі, присвячуючи цій справі свої звязки, впливи і засоби...

Певно, що „міг би". Певно, що повинен був це вже давно зробити і то з добре зрозумілого власного інтересу, якщо хоче бачити вільну і самостійну Польщу. Але фактом є, що він цього не зробить.

ЧЕХИ ВТЯГАЮТЬ ПОЛЯКІВ ДО СПІЛКИ.

Бюро Райтера подає, що чехословацький уряд на вигнанню віднісся офіційно до польського уряду на вигнанню, щоби Польща прилучилась до цього договору, який Чехословаччина вже заключила з Советським Союзом. Наразі не знати, що з цього вийде, бо польський уряд ще не проголосив свого офіційного становища до чесько-советської співпраці.

НІМЦІ ЗБОМБАРДУВАЛИ 17 КОРАБЛІВ У БАРІ.

Німецькі літаки наскочили дня 2. грудня несподівано на італійський порт Бері та наробили великого спустошення в аліянтських кораблях, що стояли в порті. Втрати в кораблях подають на 17 торговельних кораблів, в тому числі 5 американських. Згинуло при тому коло тисячки людей.

ЗНОВУ БОМБАРДУЮТЬ БЕРЛІН.

У четвер вночі поважний відділ британійських літаків бомбардував знову Берлін. Як признає німецька новинкарська аґенція, атак був виконаний на велику скалю. — Були в той час рейди й на інші німецькі міста.

ЧОРЧИЛ ЗАНЕДУЖАВ.

У британійському парляменті подано до відома, що десь на Середньому Сході британійський премієр Чорчил лежить хорий на запалення леґенів. 69-літній британійський політик переходить уже вдруге таке запалення цього року.

ГАБСБУРҐИ ВЕДУТЬ СИЛЬНУ ПРОПАҐАНДУ.

Консервативні англійські кола як подає ОНА, помагають Габсбурґам дістатись на престіл тої Австрії, що малаб повстати по війні. „Ревю оф Ворлд Аферс" пише, що як прийде на черґу відновлення австрійської держави, то там будуть три політичні ґрупи, з яких монархісти можуть мати найбільшу популярність. Журнал пише про Габсбурґів як найбільш характерний та інтеліґентний монархістичний рід в Середущій Европі. Каже, що молоді Габсбурґи мають добре виховання, та що Австрія повинна їх використати, бо кращих державних представників не має.

Та англійські й австрійські ліберальні кола переконані, що та пропаґанда Габсбурґам ніщо не поможе.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Памятайте, що воєнний бонд у вашій хаті, це доказ вашої вдячности до тої землі, що вас приняла за своїх синів і дочок.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ГОВОРИМО ПРОТИ ВОВКА, СКАЖІМ І ЗА ВОВКА

Робітники пятьох великих юній залізничних робітників голосували оноді над своїм домаганням підвишки заплати, а спеціяльно над питанням, чи виходити їм на страйк для перепертя домагання підвишки робітничої заплати. 98 процентами голосуючих вони рішили на страйк, якщо їх домагання не будуть виконані. При своїм голосуванню робітники зазначили, що вони добре розуміють, що такий страйк може означати поважний удар для военного зусилля краю.

Вислід голосовання, а ще більше це виразне зазначення свідомости, що такий страйк означав би, викликав цілу хвилю протестів збоку ґазет. Вони питаються: звідки в них робітників узялася така відвага? Чиж вони не знають, яку приємність зробить Гітлерови такий страйк? І який удар він представляє в демократію? Чиж не знають вони, що Гітлер власне на це розчисляє, що демократичні країни, пущені самопас, мусять власне в ось такий спосіб розлітатися?

Висказавши такі озлоблені погляди, ґазети стали кликати поліцію: стали домогатися, аби конґрес заборонив тепер страйки, якщо не самі юнії. Конґрес кличуть тому, бо мовляв, це конґрес тому винуватий, що досі такі річи не були унеможливлені. Попри конґрес часописи винують теж уряд, котрий видно мав щось таке зробити, аби до такого страйку не допустити. Йдучи ще дальше, ґазети найшли, що джерелом домагання підвижки заплати є справжня підвишка, дана іншим робітникам. Видно уряд мав би до цього якось не допустити.

Словом, розбалакалися ґазети й розмахали руками, показуючи пальцем на всі сторони, шукаючи винуватців за постанову залізничих робітників вийти на страйк. Дивно одначе, що ґазети не доглянули ще одного жерела, з якого могло вийти домагання підвишки, а саме вид підприємців, котрі на один бік кричать проти робітничих домагань підвишки як нарушення военної дисципліни, военного зусилля, а на другий бік самі небо й землю порушують, аби не дати урядови чи конґресови урвати собі хочби одного цента зо своїх міліонових военних зисків.

Добре кажуть ґазети, що конґрес можна винувати за цей стан американського громадянства, але не через те, що нібито конґрес не заборонив робітничих страйків, а через те, що конґрес аж надто часто дає собою образ вузьких себелюбів, що всі тягарі пробують скидати зо своїх на чужі плечі. Якби конґрес світив приміром посвяти особистих інтересів для загального добра, в цьому випадку для военного зусилля, то певно й в громадянстві менше було би безоглядних постанов ґруп про власні інтереси, без оглядання на інтереси інших ґруп, а то й цілого краю.

Коли ґазети висипляються з гострою критикою проти робітників за їх постанову страйку, то цим вони нездорового стану зовсім не поправляють, якщо вони не атакують рівночасно всіх подібних ґрупових явищ, деб вони не являлися. Коли з проповіддю патріотизму звертається тільки на адресу робітників, а підприємцям за таке правильно потурається, то ґазетне писання, замісць переконувати робітників, доливає тільки до огню оливи, бо до почуття економічної кривди доливає ще почуття впертого нехтування слушних інтересів.

НІМЦІ ЗІБРАЛИ В ГАЛИЧИНІ ВЕЛИКУ СИЛУ ВІЙСЬКА

З Будапешту, як подає ОНА, доносять, що німці зібрали в Галичині велику силу війська. Біженці оповідають, що перед кількома місяцями, як німецькі війська цофались на совєтсько-німецькому фронті на захід, то галицькі міста і села так були набиті німецьким військом, що не було де голці впасти. Німецькі вояки зідали все, як саранча, так, що як хто не вспів поховати або закопати надбані харчі, то сьогодні напевно в голоді проклинає німецьку армію й її командантів.

Біженці кажуть, що німці забирали в селян все, що їм в очі впало — хліб, сир, муку, овочі, молоко, кури, свині і худобу. Правда, кажуть біженці, німці давали за те якісь посвідки, але що голодному чоловікови з посвідки? Селяни зразу впиралися, а жінки плакали і благали німців, щоб не брали з хати останній бохонець хліба, чи останну курку, але вони не звертали на це ніякої уваги. А як хто надто голосно протестував, того зараз тягнули до команди на допити і били.

Офіцерня, кажуть, розпивалася, гуляла й насилувала місцевих дівчат. І то не принагідно, а систематично. Як армія мала приїхати, то місцева німецька поліція збирала в даній місцевости найкращих молодих дівчат і замикала їх в домах, де мали закватирувати офіцири. Це було день, два, а часом і тиждень наперед. Дівчатам казали купатися і прибиратися, бо нібито їх мали посилати до Німеччини на роботу, але ціла справа кінчилася тим, що як зявилися офіцири, то, випивши, насилували і бавились, поки нещасні жертви могли дихати. Так, кажуть біженці, було в кожнім місточку чи селі. Галицьке населення ніколи не забуде німецьких звірств!

Втікачі оповідали, що як вони збиралися переходити мадярську границю, то німці також збиралися до виїзду на схід, але зараз мала приїхати друга німецька армія, яка певно грабувала населення і деморалізувала молодь в такий самий спосіб, як і попередна.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АМГЕРСТ, МАСС. — Річні збори Тов. ім. Юрія Вашинґтона, від. 199, відбудуться в неділю, 19. грудня, в год. 2. пополудні, в домі п. Ковба, 398 Northampton Rd. Просимо всіх членів і члениць прийти, бо буде вибір уряду на 1944 рік. — Й. Доскоч, предс.; Г. Ковба, кас.; Г. Матурняк, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 18. грудня, в год. 8. вечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 6. Тому, що є багато важних справ до вирішення, приявність всіх членів обовязкова. — Уряд.